

การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข
โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย*
AN EVALUATION OF WHITE SCHOOL FREE FROM DRUG AND VICES
PROJECT OF MAELAUNGUPPATHUMTHAIKEEREE SCHOOL, PHAYA
MENGRAI DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE

พรณภา ประยศ

Pornnapa Prayot

โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี

Maelaunguppathumthaikere School, Thailand

E-mail: kajeab357@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียนระดับชั้น ป.1 ถึง ม.3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 726 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 751 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน คือ แบบประเมิน และสถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย ผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ 1) ด้านบริบท มีผลการประเมินความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.65, S.D. = 0.48) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า มีผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = 0.52) 3) ด้านกระบวนการ มีผลการประเมินการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.38) 4) ด้านผลผลิต พบว่า 1) โรงเรียนมีผลประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการในระดับคุณภาพดีเด่น 2) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 100 มีสมรรถนะสำคัญอยู่ในระดับดี - ดีเยี่ยม คิดเป็นร้อยละ 77.85 มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คิดเป็นร้อยละ 93.30 ไม่มีนักเรียนที่ใช้สารเสพติด และมีห้องเรียนสีขาวในระดับดีเด่นทั้ง 15 ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 3) ครูมีความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ของ

โครงการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.57) และ 4) ผู้เกี่ยวข้องและนักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.27); ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.28)

คำสำคัญ: การประเมินโครงการ, โครงการสถานศึกษาสีขาว, สถานศึกษาปลอดยาเสพติด, การป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research article were to evaluate the context, the input, the process and the products of white school free from drug and vices project for Maelaunguppathumthaikere School, Phaya Mengrai District, Chiangrai Province. Data were collected from 726 samples in 2562BE and 751 samples in 2563BE through the questionnaires and were analyzed by using the descriptive statistics: percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). The results showed that: 1) The results of the context evaluation in overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48), 2) The results of the input evaluation in overall was at the highest ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.52) 3) The results of the process evaluation in overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38). 4) The results of the products evaluation as follows: 1) the school had a self-assessment based on standards and indicators of project at outstanding quality level, 2) the achievement of the project found that 100% of students had knowledge and understanding about drug prevention in school, 77.85% of students had good-excellent level of competency, 93.30% of students had desirable characteristics, and 100% of 15 white classroom pass evaluation criteria, 3) the teachers' opinions on the project outcomes in overall were at the highest level ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.57), and 4) the satisfaction evaluation toward the project in the overall was at the highest level ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.27); ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.28).

Keywords: Project Evaluation, The White School Project, The School Free From Drug and Vices, Drug Prevention in School

บทนำ

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาระดับโลกที่ทุกประเทศให้ความร่วมมือในการต่อต้านและมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงในด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคงของประเทศ ซึ่งในประเทศ

ไทย ทุกรัฐบาลได้ให้ความสำคัญของการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินงานต่อสถานการณ์ด้านยาเสพติดอย่างชัดเจน และได้กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติที่ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องและจริงจังในทุกภาคส่วน โดยมีเป้าหมาย คือ การเอาชนะปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน เพื่อหยุดยั้งการขยายตัวของปัญหาและลดระดับความรุนแรงของปัญหาลงตามลำดับ โดยดำเนินงานทั้งด้านการปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้า และการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ตั้งแต่ระดับชุมชนท้องถิ่นไปจนถึงระดับประเทศ (สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2553); (ภาคฯ ทาสีเงิน, 2558)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรการการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและแผนงานที่ 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ และกำหนดให้ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น ผู้เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานทั้งในและนอกสถานศึกษา ต้องให้ความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะปกป้องคุ้มครองดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้ความร่วมมือรวมใจในการจัดกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สนับสนุนการจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขในสถานศึกษา จัดการเรียนการสอนให้ความรู้ ทักษะชีวิต สร้างภูมิคุ้มกันต่อต้านยาเสพติดและอบายมุข จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนให้ทั่วถึงและสร้างแกนนำทุกระดับในสถานศึกษา (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ มีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา มีเครือข่ายการประสานงานทำงานระหว่างนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา และสถานศึกษาต้องไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติด ไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่เด็กนักเรียนออกจากสถานศึกษา แต่ให้นำไปบำบัดรักษาเมื่อหายแล้วให้กลับมาเรียนได้ตามปกติ

โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะชาวไทยภูเขา บริเวณใกล้เคียงโดยรอบโรงเรียนเป็นพื้นที่สำหรับทำการเกษตร สวนผลไม้และภูเขา ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่มั่นคง ทำให้มีประชาชนบางส่วนที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และมีการชักจูงเยาวชนให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับ

ยาเสพติดด้วยเช่นกัน ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขเข้าสู่โรงเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งปัญหาการเสพยาเสพติด การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ และ วัตถุนิยมอื่น ๆ และเป็นปัญหาที่มีมานาน ดังนั้นการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ตามหลักสูตรสถานศึกษาโดยกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัด คือ นักเรียนทุกคนมี คุณลักษณะอันพึงประสงค์ร้อยละ 80 ขึ้นไป นักเรียนทุกคนห่างไกลจากปัญหายาเสพติดและ อบายมุขต่าง ๆ และมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง และโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่และแอลกอฮอล์ (โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ, 2562) การป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียนจึงต้องอาศัย ความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคนในการดูแลเอาใจใส่ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อย่างเป็นระบบ โดยโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ ได้ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข อย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 โดยมีแนวคิดยุทธศาสตร์ คือ สร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ สถานศึกษา ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สร้างภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างทักษะชีวิต ที่ดีใน การดำรงชีวิต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และดำเนินงานตามแนวทาง การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้าน การค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และมาตรการด้านการบริหาร จัดการ และดำเนินงานกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบ ข้อมูล ต้องมีเครือข่าย ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออก ตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการ สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นการเฝ้าระวังเด็กนักเรียนกับสารเสพติด ส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรม ในเรื่องการแสดงออกในทางสร้างสรรค์ เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดแก่เด็กและเยาวชนใน การป้องกันตนเองจากสารเสพติด มีความประพฤติที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมและห่างไกลจากสิ่ง เสพติด ส่งผลให้โรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สังคมและโรงเรียนปลอดสารเสพติดและอบายมุข ต่าง ๆ จากการดำเนินงานโครงการดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริได้รับรางวัล โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ระดับประเทศ รางวัลเชิดชูเกียรติเสมา ป.ป.ส. ประเภทผลงานดีเด่น ระดับเงิน จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (โรงเรียนแม่ หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ, 2562)

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานโครงการเกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและการพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้ประเมินในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน จึงมีความสนใจที่จะ ประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทย ศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยเลือกใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model ของ Danail L. Stufflebeam ได้แก่ การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิต ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งระยะก่อนการดำเนิน โครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ และระยะสิ้นสุดโครงการ เพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับใช้

ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย การวางแผนการดำเนินงาน และประยุกต์ใช้ในการอธิบาย ตัดสินคุณค่าและคุณประโยชน์ และเลือกทางเลือกที่เหมาะสมในปรับปรุง ปรับเปลี่ยน และพัฒนาโครงการ (Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. , 2007) โดยจะนำผลจากการประเมินโครงการที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยให้นักเรียนเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคิริ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

1.1 ขอบเขตเนื้อหา การประเมินโครงการนี้ได้ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP model ของ Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. (Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. , 2007) ซึ่งประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบท (Context evaluation) เป็นการประเมินความสอดคล้องของบริบทของโครงการในประเด็นความสอดคล้องของการจัดทำโครงการกับนโยบาย ต้นสังกัด ความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น และความสอดคล้องเหมาะสมของหลักการ วัตถุประสงค์ กิจกรรม วิธีการดำเนินงาน และระยะเวลาดำเนินการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการในประเด็นด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ และด้านการบริหารจัดการ 3) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการ PDCA ได้แก่ ด้านการวางแผน (Plan) ด้านดำเนินงาน (Do) ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Act) และ 4) ด้านผลผลิต (Product evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของโครงการหลังเสร็จสิ้นโครงการ ได้แก่ 1) ประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข 2) สรุปผลสำเร็จของการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข ตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน 3) ประเมินผลลัพธ์ของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข 4 ด้าน ได้แก่ ผลลัพธ์ต่อโรงเรียน ผลลัพธ์ต่อครู ผลลัพธ์ต่อนักเรียน และผลลัพธ์ต่อชุมชน และ 4) ประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข

1.2 ขอบเขตระยะเวลา การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยเสถียรและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2562 - 2563

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินโครงการ ประกอบด้วย ครูโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่นเขตพื้นที่บริการ ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 726 คน และปีการศึกษา 2563 จำนวน 751 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ได้แก่ แบบประเมิน จำนวน 6 ฉบับ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาด้านการบริหารสถานศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนา และด้านการวัดและประเมินผล จากนั้นนำไปหาค่าอำนาจจำแนกและค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านสบเปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายในการประเมินโครงการครั้งนี้ ก่อนนำไปใช้จริง โดยค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบประเมินด้านบริบท เท่ากับ 0.98 แบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้า เท่ากับ 0.97 แบบประเมินด้านกระบวนการ เท่ากับ 0.99 แบบประเมินด้านผลลัพธ์ เท่ากับ 0.98 และแบบประเมินความพึงพอใจ ประกอบด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องต่อโครงการ เท่ากับ 0.94 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการ เท่ากับ 0.87

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 แจกแบบประเมินด้านบริบทและแบบประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ ปีการศึกษา 2562 แก่ครู จำนวน 27 คน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมจำนวน 40 คน และได้รับกลับมาทั้ง 40 ฉบับ

4.2 แจกแบบประเมินด้านกระบวนการของโครงการแก่ครู ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน ได้รับกลับมาทั้ง 27 ฉบับ และครู ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน ได้รับกลับมาทั้ง 27 ฉบับ

4.3 สรุปผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสถียรและอบายมุข ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563

4.4 สรุปผลสำเร็จของการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด และอบายมุข ตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน

4.5 แจกแบบประเมินผลลัพธ์ของโครงการแก่ครู ปีการศึกษา 2562 จำนวน 27 คน ได้รับกลับมาทั้ง 27 ฉบับ และครู ปีการศึกษา 2563 จำนวน 29 คน ได้รับกลับมาทั้ง 27 ฉบับ

4.6 แจกแบบประเมินความพึงพอใจต่อโครงการแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตำรวจ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้นำชุมชน/ผู้นำท้องถิ่น เขตพื้นที่บริการ ผู้ปกครอง และนักเรียนระดับชั้น ป.1-ม.3 ปีการศึกษา 2562 รวมจำนวน 699 คน และปีการศึกษา 2563 รวมจำนวน 722 คน

4.7 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบประเมินทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์เฉลี่ย

ผลการวิจัย

ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยรวมมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้

1. ด้านบริบทของโครงการ โดยรวมมีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.48) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ และโครงการมุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.51)

2. ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.52) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านบุคลากร ครูมีความพร้อมให้ความร่วมมือและมีความรับผิดชอบต่อการดำเนินงานโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.46) 2) ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี ได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชน และการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในโรงเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.48) 3) ด้านสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ พบว่า สื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์มีจำนวนเพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมในโครงการ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.66) และ 4) ด้าน

งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณแต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.72)

3. ด้านกระบวนการของโครงการ โดยรวมผลการประเมินโดยรวมปีการศึกษา 2563 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 โดยปีการศึกษา 2562 มีผลการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ กระบวนการที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Act) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) และด้านการวางแผน (Plan) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และปีการศึกษา 2563 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ กระบวนการที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล (Check) รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงาน (Do) ด้านการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา (Act) และด้านการวางแผน (Plan) มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ เมื่อพิจารณากิจกรรมตามมาตรฐานการยุทธศาสตร์ มีผลการประเมินการปฏิบัติงาน ดังนี้

ปีการศึกษา 2562 พบว่า โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.68) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยกิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ กิจกรรมตามมาตรการค้นหา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ กิจกรรมตามมาตรการรักษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.67) กิจกรรมตามมาตรการเฝ้าระวัง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.69) กิจกรรมตามมาตรการบริหารจัดการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.69) และกิจกรรมตามมาตรการป้องกัน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ปีการศึกษา 2563 พบว่า โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยกิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ กิจกรรมตามมาตรการรักษา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.41) รองลงมา คือ กิจกรรมตามมาตรการเฝ้าระวัง มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.38) กิจกรรมตามมาตรการค้นหา มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.39) กิจกรรมตามมาตรการป้องกัน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.41) และกิจกรรมตามมาตรการบริหารจัดการ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.42) ตามลำดับ

4. ด้านผลผลิตของโครงการ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 ผลประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 คะแนนเต็ม 100 คะแนน คะแนนที่รวมได้ ทั้งหมด 100 คะแนน มีระดับคุณภาพดีเด่น

4.2 ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข ตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน พบว่า 1) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 100 2) นักเรียนที่มีสมรรถนะสำคัญอยู่ในระดับดี-ดีเยี่ยม ปีการศึกษา 2562 คิดเป็นร้อยละ 77.50 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 77.85 3) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับดี - ดีเยี่ยม ปีการศึกษา 2562 คิดเป็นร้อยละ 92.75 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 93.30 4) ผลการคัดกรองจำแนกนักเรียน พบว่า ปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนกลุ่มปลอดภัย จำนวน 69 คน กลุ่มเสี่ยง จำนวน 8 คน และไม่มีกลุ่มเสพติด กลุ่มติด และกลุ่มค้า และปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนกลุ่มปลอดภัย จำนวน 53 คน กลุ่มเสี่ยง จำนวน 7 คน และไม่มีกลุ่มเสพติด กลุ่มติด และกลุ่มค้า 5) ผลการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 พบว่า ไม่มีนักเรียนที่ใช้สารเสพติด 6) นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทุกคนที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพ ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 100 7) ผลการดำเนินงานห้องเรียนสีขาวจำนวน 15 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับดีเด่นทั้ง 15 ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100

4.3 ผลการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยพบว่า ผลการประเมินโดยรวมปีการศึกษา 2563 สูงกว่าปีการศึกษา 2562 ดังนี้ 1) ปีการศึกษา 2562 โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.25) ทุกด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผลลัพธ์ต่อนักเรียน ผลลัพธ์ต่อชุมชน ผลลัพธ์ต่อครู และผลลัพธ์ต่อโรงเรียน ตามลำดับ และ 2) ปีการศึกษา 2563 โดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.57) ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ผลลัพธ์ต่อนักเรียน ผลลัพธ์ต่อโรงเรียน ผลลัพธ์ต่อครู และผลลัพธ์ต่อชุมชน ตามลำดับ

4.4 ความพึงพอใจต่อโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ พบว่า ปีการศึกษา 2562 ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.37) โดยมีความพึงพอใจสูงสุด คือ โครงการทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันและมีพฤติกรรมที่ห่างไกลจากสิ่งเสพติด และโครงการทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติดเพิ่มขึ้น มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.58 และ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.60) และปีการศึกษา 2563 พบว่า โดยรวมผู้เกี่ยวข้องมี

ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.27) โดยมีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ โครงการทำให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.50)

4.5 ความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการ โดยรวมผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ พบว่า ปีการศึกษา 2562 นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.49) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยประเด็นการประเมินที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ โครงการทำให้นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรงสมบูรณ์ และโครงการทำให้นักเรียนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.66 และ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.73) และ ปีการศึกษา 2563 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.28) ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยประเด็นการประเมินที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด คือ โครงการทำให้โรงเรียนไม่มีนักเรียนใช้สารเสพติดในโรงเรียน และช่วยลดปัญหาเสพติดในชุมชน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49)

อภิปรายผล

จากผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย นำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของโครงการ โดยรวมมีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยโครงการมีความสอดคล้องกับนโยบายการแก้ไขและป้องกันปัญหาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ และโครงการมุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะในการจัดทำโครงการโรงเรียนได้ศึกษานโยบายกระทรวงศึกษาธิการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ซึ่งกำหนดมาตรการไม่ให้นักเรียนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดกับอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นนโยบายสำคัญที่มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในโรงเรียน (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) สอดคล้องกับสภาพปัญหาของโรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี ที่มีประชาชนบางส่วนที่เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด และมีการชักจูงเยาวชนให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยเช่นกัน ทำให้ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดและอบายมุขเข้าสู่โรงเรียน ดังนั้นจึงได้จัดทำโครงการเพื่อใช้กระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักเรียนให้มีภูมิคุ้มกันตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข รอดพ้นจากมหันตภัยของสารเสพติด

และอธิบายมุขต่าง ๆ ซึ่งการประเมินด้านบริบทของโครงการเป็นไปตามแนวคิดของ สํารามู มีแจ้จ ที่กล่าวว่า การประเมินด้านบริบทเป็นการประเมินก่อนการดำเนินงานโครงการ ซึ่งมุ่งตรวจสอบความจำเป็น สภาพปัญหา และเป้าหมายของโครงการเพื่อนำไปการวางแผนการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สํารามู มีแจ้จ, 2558) และแนวคิดของ พงศ์เทพ จิระโร ที่กล่าวว่า การประเมินบริบทโครงการมีความสำคัญ ทำให้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินการที่ชัดเจน ทำให้แผนงานบรรลุตามวัตถุประสงค์มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (พงศ์เทพ จิระโร, 2561)

2. จากผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ โดยรวมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยผู้บริหารโรงเรียนและครูได้จัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ อย่างความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การดำเนินโครงการดังกล่าวได้มีการสำรวจความพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งด้านบุคลากร ด้านการบริหารจัดการ ด้านสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานและจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมต่อการดำเนินโครงการดังกล่าว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดด้านประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของ พงศ์เทพ จิระโร และพิชิต ฤทธิ์จรรยา ที่กล่าวว่า การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการเป็นการประเมินความพร้อมในเชิงคุณภาพและความพอเพียงของทรัพยากรต่าง ๆ ก่อนเริ่มโครงการว่ามีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการได้หรือไม่ สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีดำเนินโครงการและวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินโครงการสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (พงศ์เทพ จิระโร, 2561); (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2557) ในการนี้ ภาสกร โชคขจิตสัมพันธ์ ศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต อำเภอกลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2560 ความเพียงพอของทรัพยากรต่าง ๆ และความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด (ภาสกร โชคขจิตสัมพันธ์, 2560) เช่นเดียวกับผลการประเมินของ ปวีณา ครุฑเผือก ที่พบว่าด้านปัจจัยนำเข้า มีความสอดคล้องกิจกรรมกับวัตถุประสงค์ การเตรียมการและวางแผน ความเพียงพอของวัสดุอุปกรณ์ และความเพียงพอของงบประมาณ มีความเหมาะสมและความเพียงพอผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ (ปวีณา ครุฑเผือก, 2558)

3. จากผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการ ปีการศึกษา 2562 มีผลการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปีการศึกษา 2563 โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยกิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดในปีการศึกษา 2562 คือ กิจกรรมตามมาตรการค้นหา กิจกรรมตามมาตรการรักษา กิจกรรมตามมาตรการเฝ้าระวัง กิจกรรมตามมาตรการบริหารจัดการ และกิจกรรมตามมาตรการป้องกัน ตามลำดับ และกิจกรรมที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดในปีการศึกษา 2563 คือ กิจกรรมตามมาตรการรักษา กิจกรรมตาม

มาตรการเฝ้าระวัง กิจกรรมตามมาตรการค้นหา กิจกรรมตามมาตรการป้องกัน และกิจกรรมตามมาตรการบริหารจัดการ ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ การดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน การดำเนินงานตามกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข 5 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้สถานศึกษาปลอดภัยจากยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร การพนัน และปลอดภัยจากทะเลาะวิวาท และนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และติดตามแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ที่ไม่พึงประสงค์ในทุกด้าน เช่น การสูบบุหรี่ แอลกอฮอล์ ยาเสพติด การตั้งครุฑที่ไม่พร้อม และปัญหาส่วนตัว รวมทั้งไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติด (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ซึ่งการประเมินด้านกระบวนการนี้ผู้ประเมินได้ดำเนินการนิเทศติดตาม ประเมินผลเพื่อค้นข้อบกพร่องของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สมคิด พรหมจ้อย, 2552); (พิชิต ฤทธิ์จัญญ, 2557); (ทิวัฒน์ มณีโชติ, 2561) สอดคล้องกับผลการประเมินของ กนิษฐา ธีระโคตร ที่ศึกษาพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน โดยสถานศึกษามีกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา มีแนวทางการดำเนินงานด้านจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษา ดำเนินโครงการ TO BE NUMBER ONE และจัดเวทีกิจกรรมด้านยาเสพติด รวมทั้งมีความร่วมมือและประสานงานกับสถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน (กนิษฐา ธีระโคตร, 2560)

4. จากผลการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.1 ผลประเมินตนเองตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการ ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 คะแนนเต็ม 100 คะแนน คะแนนที่รวมได้ทั้งหมด 100 คะแนน มีระดับคุณภาพดีเด่น ซึ่งโรงเรียนได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน และมาตรฐานและตัวบ่งชี้โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน 16 ตัวบ่งชี้ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) ทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของโครงการ

4.2 ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข ตามยุทธศาสตร์ 5 ด้าน สรุปได้ว่า 1) นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 100 2) นักเรียนที่มีสมรรถนะสำคัญอยู่ในระดับดี - ดีเยี่ยม ปีการศึกษา

2562 คิดเป็นร้อยละ 77.50 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 77.85 3) นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับดี - ดีเยี่ยม ปีการศึกษา 2562 คิดเป็นร้อยละ 92.42 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 92.67 4) ผลการคัดกรองจำแนกนักเรียน พบว่า ปีการศึกษา 2562 มีนักเรียนกลุ่มปลอดภัย จำนวน 69 คน กลุ่มเสี่ยง จำนวน 8 คน และไม่มีกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด และกลุ่มค้า และปีการศึกษา 2563 มีนักเรียนกลุ่มปลอดภัย จำนวน 53 คน กลุ่มเสี่ยง จำนวน 7 คน และไม่มีกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด และกลุ่มค้า 5) ผลการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 พบว่า ไม่มีนักเรียนที่ใช้สารเสพติด 6) นักเรียนกลุ่มเสี่ยงทุกคนที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพ ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 คิดเป็นร้อยละ 100 7) ผลการดำเนินงานห้องเรียนสีขาวจำนวน 15 ห้องเรียน ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 อยู่ในระดับดีเด่นทั้ง 15 ห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนตามผลการวิจัยของ Demant, J. & Schierff, L. M. ที่พบว่า โรงเรียนควรดำเนินโครงการป้องกันยาเสพติดและอบายมุข ได้แก่ 1) การให้ข้อมูลหรือการทดสอบเบื้องต้น 2) การฝึกอบรมทักษะเบื้องต้น 3) การป้องกันจากครอบครัว 4) การฝึกอบรมทักษะกลุ่มเป้าหมาย และ 5) การให้ข้อมูลสำคัญในรูปแบบดิจิทัล (Demant, J. & Schierff, L. M., 2019) เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Lazarow, S. S. ที่ศึกษาพบว่าสถานศึกษาควรพิจารณาสนับสนุนโครงการปลอดภัยยาเสพติดในโรงเรียน การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน การกำหนดนโยบายและการสร้างหลักสูตรการศึกษาและให้ความรู้ที่ครบถ้วน ครอบคลุม (Lazarow, S. S., 2019)

4.3 ผลการประเมินผลลัพธ์ของโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ ในปีการศึกษา 2563 พบว่า ผลลัพธ์ต่อโรงเรียน คือ โรงเรียนมีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียน และโรงเรียนมีระบบข้อมูลดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ระบบด้านการป้องกัน ระบบการเฝ้าระวัง ระบบด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และระบบด้านการบริหารจัดการ ผลลัพธ์ต่อครู คือ ครูมีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด และอบายมุขร่วมกับการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ผลลัพธ์ต่อนักเรียน คือ นักเรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่แข็งแรงสมบูรณ์ ผลลัพธ์ต่อชุมชน คือ โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เป็นไปโดยสอดคล้องกับผลการประเมินของ ภาสกร โชคขจิตสัมพันธ์ ที่ศึกษาพบว่า ผลการประเมินด้านผลผลิตโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยครูมีความคิดเห็นว่่านักเรียนมีสุขภาพกายที่ดี รู้จุดเด่น จุดด้อย และพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา มีคุณธรรมจริยธรรมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากที่สุด มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินหลักสูตรทุกรายวิชา มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถเข้าร่วมสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่าง

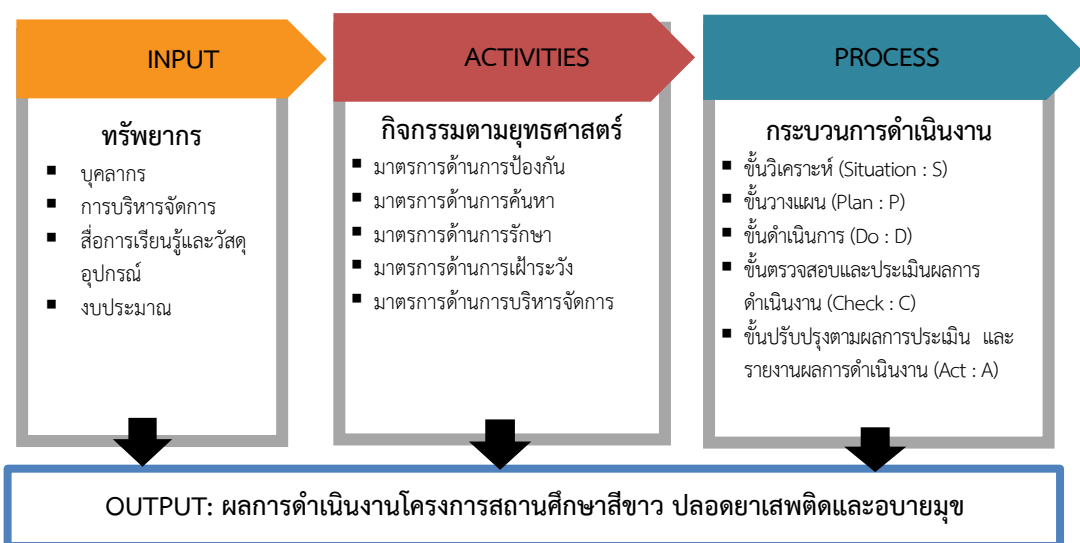

เหมาะสม (ภาสกร โชคขจิตสัมพันธ์, 2560) และผลการประเมินของ อัญญรัตน์ นาเมือง ศึกษาพบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติดในโรงเรียน (อัญญรัตน์ นาเมือง, 2560)

4.4 จากผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อโครงการปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานโครงการเป็นกิจกรรมที่มุ่งป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และจิตสำนึกเกี่ยวกับ ยาเสพติดและโทษของยาเสพติด และมีพฤติกรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสอดคล้องกับผลการประเมินของ สมภาพ ลีภัยรัตน์ ที่พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และตัดสินใจกระทำกิจกรรมตามที่ถนัดและสนใจได้ มีระดับความพึงพอใจสูงสุด (สมภาพ ลีภัยรัตน์, 2563) และ Orsini, M. M. et al. ศึกษาพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลกระทบเชิงบวกต่อการใช้อัลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ ทำให้จำนวนนักเรียนที่ดื่มแอลกอฮอล์ และสูบบุหรี่มีจำนวนลดลง (Orsini, M. M. et al., 2019) เช่นเดียวกับ Liao, J. et al. ที่ศึกษาพบว่า การให้ความรู้และการป้องกันการใช้อายาเสพติด เป็นการป้องกันและลดความเสี่ยงจากการ ใช้อายาเสพติดของนักเรียน (Liao, J. et al., 2018)

องค์ความรู้ใหม่

การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย ยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยศิริ อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เป็นการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในโรงเรียน โดยการจัดเตรียมทรัพยากรที่เป็นปัจจัยสนับสนุนและสร้างความร่วมมือทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน องค์กร ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการด้านการป้องกัน มาตรการด้านการค้นหา มาตรการด้านการรักษา มาตรการด้านการเฝ้าระวัง และมาตรการด้านการบริหารจัดการ และดำเนินงานกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ โดยมีกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

ภาพที่ 1 การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข
โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคิริ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาและปรับปรุงโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคิริอย่างต่อเนื่อง มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ด้านบริบท โรงเรียนควรจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและบริบทของโรงเรียนและชุมชน 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ควรจัดเตรียมความพร้อมโดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข จัดหาสื่อการเรียนรู้และวัสดุอุปกรณ์ที่ความเหมาะสมและทันสมัยต่อการดำเนินกิจกรรมในโครงการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในโรงเรียน 3) ด้านกระบวนการ ควรสำรวจ วิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนและชุมชน สร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการบูรณาการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในโรงเรียน ร่วมกัน จัดกิจกรรมให้ความรู้และป้องกันปัญหา ยาเสพติดในโรงเรียนที่หลากหลาย มีการสุ่มตรวจปัสสาวะของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด อย่างต่อเนื่อง มีการบันทึกผลการนิเทศ ติดตาม และการให้ข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนางานต่อไป และควรเผยแพร่ผลการปฏิบัติงานสู่สาธารณชน และ 4) ด้านผลผลิต ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสารสนเทศเกี่ยวกับยาเสพติดและอบายมุขและการป้องกันยาเสพติด และควรจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติดเพิ่มขึ้น เพื่อช่วย

ลดปัญหายาเสพติดในชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับหัวข้อการประเมินครั้งต่อไป ควรมี การศึกษากลยุทธ์การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย และควรมีการวิจัย แนวทางการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ไม่เหมาะสมและกิจกรรมบูรณาการเพื่อ ป้องกันปัญหาเสพติดในโรงเรียนและลดปัญหาเสพติดในชุมชน โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม ของโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ถิระโคตร. (2560). การประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. ใน วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ทิวพันธ์ มณีโชติ. (2561). รูปแบบการประเมินโครงการ ใน การประเมินโครงการ หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปวีณา ครุฑเผือก. (2558). การประเมินโครงการโรงเรียนต้นแบบมาตรฐานระบบการต้านยาเสพติด (QAD) โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินทางการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พงศ์เทพ จิระโร. (2561). แนวคิดและกระบวนการประเมินโครงการ ใน การประเมินโครงการ หน่วยที่ 1-7. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). เทคนิคการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร: แฮส ออฟ เคอร์มิสท์.
- ภาดา ทาสีเงิน. (2558). แนวทางการสร้างความร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของ ผู้นำชุมชนในจังหวัดอุดรดิตถ์. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษณุพรรณ, 10(1), 67-76.
- ภาสกร โชคขจิตสัมพันธ์. (2560). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2560. ปทุมธานี: โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต.
- โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี. (2562). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปี การศึกษา 2562. เชียงราย: โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือการ ดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยและอบายมุข ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักส่งเสริมกิจกรรมการศึกษา.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2552). เทคนิคการประเมินโครงการ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.

- สมาพร ลีภัยรัตน์. (2563). การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติดและอบายมุข โรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(2), 169-183.
- สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2553). ครอบครัวเข้มแข็งป้องกันยาเสพติด: จากจุดเริ่มต้นสู่บริบทประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.
- สำราญ มีแจ้ง. (2558). การประเมินโครงการทางการศึกษา: ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญญรัตน์ นามือ. (2560). การประเมินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนเทศบาลบ้านเขานิเวศน์ จังหวัดระนอง. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(2), 51-60.
- Demant, J. & Schierff, L. M. (2019). Five Typologies of Alcohol and Drug Prevention Programmes. A Qualitative Review of the Content of Alcohol and Drug Prevention Programmes Targeting Adolescents. *Drugs: Education, Prevention & Policy*, 26(1), 32-39.
- Lazarow, S. S. (2019). Alcohol and Drugs on Campus: A Qualitative Understanding of Undergraduate Substance Use. In Psy. D. Dissertation. Palo Alto University.
- Liao, J. et al. (2018). Risk and Protective Factors for Adolescents' Illicit Drug Use: A Population-Based Study. *Health Education Journal*, 77(7), 749-761.
- Orsini, M. M. et al. (2019). Evaluation of an Infused Alcohol and Drug Prevention Programme. *Health Education*, 119(3), 230-243.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. . (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.